CYKL: HISTORIA POLSKI

966

Chrzest Polski i początki państwa

Od Mieszka I do koronacji Bolesława Chrobrego (966–1025)

Autor: Dmytro Bilash

Stowarzyszenie Polaków w Humaniu „Ognisko”

22 marca 2025

PLAN

Plan prezentacji

01 Ziemie polskie przed państwem

02 Mieszko I i Dobrawa

03 Rok 966

04 Pierwsze biskupstwa

05 Święty Wojciech

06 Zjazd gnieźnieński

07 Bolesław Chrobry i korona

08 Dziedzictwo chrztu

I

Plemiona i Piastowie

W X wieku na ziemiach nad Wartą wyrosło państwo, które przyjęło nazwę Polski.

PRZED PAŃSTWEM

Ziemie polskie w X wieku

Między Odrą a Bugiem żyły plemiona słowiańskie: Polanie, Wiślanie, Ślężanie, Mazowszanie, Pomorzanie i inne.

Polanie z Wielkopolski stworzyli silny ośrodek władzy z grodami w Gnieźnie, Poznaniu, Gieczu i na Ostrowie Lednickim.

Rządzący nimi ród Piastów w połowie X wieku podporządkował sobie kolejne ziemie.

MAPA

Państwo Mieszka I

Mapa poglądowa; nazwy krain według późniejszej tradycji.

- Główne ośrodki władzy Piastów
- Inne ważne grody

Pod koniec panowania Mieszka I (zm. 992) państwo obejmowało Wielkopolskę, Kujawy, Mazowsze, Śląsk, Pomorze i najpewniej Małopolskę.

W 972 roku pod Cedynią Mieszko pokonał margrabiego Hodona.

POSTACIE

Założyciele

Mieszko I

zm. 992

Pierwszy historyczny władca Polski. Przyjął chrzest i zbudował silne państwo z drużyną wojów.

Dobrawa

zm. 977

Czeska księżniczka, żona Mieszka od 965 roku. Według kronikarzy nakłoniła męża do przyjęcia chrztu.

Bolesław Chrobry

ok. 967–1025

Syn Mieszka i Dobrawy. Rozbudował państwo i jako pierwszy koronował się na króla.

II

Rok 966

Decyzja, która na tysiąc lat określiła kulturę i miejsce Polski w Europie.

MOTYWY

Dlaczego Mieszko przyjął chrzest?

- Sojusz z Czechami, przypieczętowany małżeństwem z Dobrawą (965).
- Uniknięcie chrystianizacji narzuconej przez Niemców i ich roszczeń do ziem Polan.
- Wejście do wspólnoty państw chrześcijańskich i uznanie władcy w Europie.
- Umocnienie władzy: Kościół wnosił pismo, wykształconych ludzi i nową organizację.

KALENDARIUM

Od małżeństwa do metropolii

965

Małżeństwo Mieszka I z czeską księżniczką Dobrawą.

966

Chrzest Mieszka i jego dworu — według tradycji w Wielką Sobotę, 14 kwietnia.

968

Powstaje pierwsze biskupstwo w Poznaniu; biskupem zostaje Jordan.

ok. 991

Dokument „Dagome iudex” oddaje państwo pod opiekę Stolicy Apostolskiej.

1000

Zjazd gnieźnieński i utworzenie arcybiskupstwa w Gnieźnie.

FOTOGRAFIE

Miejsca początków

Zachowane ślady pierwszych wieków państwa można zobaczyć do dziś.

Ostrów Lednicki — rekonstrukcja palatium z X wieku.

Drzwi Gnieźnieńskie, XII wiek — sceny z życia św. Wojciecha.

Ostrów Tumski w Poznaniu — siedziba pierwszego biskupstwa.

Chrzest wprowadził Polskę do łacińskiej Europy.

Razem z nową wiarą przyszły pismo, kalendarz, architektura z kamienia i miejsce wśród państw chrześcijańskich.

III

Bolesław Chrobry

Syn Mieszka zamienił młode księstwo w królestwo.

KALENDARIUM

Od misjonarza do króla

997	Św. Wojciech ginie podczas misji wśród Prusów. Bolesław wykupuje jego ciało i składa je w Gnieźnie.
1000	Zjazd gnieźnieński: cesarz Otton III pielgrzymuje do grobu św. Wojciecha. Powstaje metropolia gnieźnieńska z biskupstwami w Krakowie, Wrocławiu i Kołobrzegu.
1002–1018	Wojny z cesarzem Henrykiem II zakończone pokojem w Budziszynie.
1018	Wyprawa na Kijów — Bolesław wprowadza na tron swojego zięcia Świętopełka.
1025	Koronacja Bolesława Chrobrego — pierwszego króla Polski.

LICZBY

Cztery daty fundamentu

966

chrzest Mieszka I

968

pierwsze biskupstwo w Poznaniu

1000

arcybiskupstwo w Gnieźnie

1025

pierwsza koronacja królewska

SKUTKI

Co zmienił chrzest?

Państwo

Pismo łacińskie, dokumenty, duchowni jako doradcy i urzędnicy władcy.

Kościół

Biskupstwa, parafie i pierwsze klasztory, m.in. benedyktyni w Tyńcu i Trzemesznie.

Kultura

Architektura romańska, rzeźba, kroniki i pierwsze szkoły.

Polityka

Uznanie Polski przez cesarstwo i papiestwo jako równorzędnego państwa chrześcijańskiego.

POLSKA I RUŚ

Dwa chrzty, dwie tradycje

Niemal w tym samym czasie chrzest przyjęła Ruś Kijowska — wybrała jednak inną drogę.

Polska — 966

- Chrześcijaństwo z Rzymu, przez Czechy
- Język łaciński w Kościele i piśmiennictwie
- Kultura Europy Zachodniej

Ruś Kijowska — 988

- Chrzest Włodzimierza Wielkiego z Bizancjum
- Pismo cyrylickie i język cerkiewnosłowiański
- Kultura bizantyjska

TRADYCJA

Pamięć o chrzcie

W 1966 roku Kościół obchodził Milenium Chrztu Polski, a władze PRL — „Tysiąclecie Państwa Polskiego”. Obchody stały się sporem o tożsamość narodu.

W 2016 roku uroczyście obchodzono 1050. rocznicę chrztu.

Od 2019 roku 14 kwietnia jest w Polsce Świętem Chrztu Polski.

WNIOSKI

Dlaczego to ważne dla nas?

- Chrzest i państwo Piastów to początek polskiej historii pisanej.
- Wybór Rzymu na tysiąc lat związał Polskę z kulturą łacińskiej Europy.
- Na ziemiach dzisiejszej Ukrainy spotykały się obie tradycje chrześcijaństwa — łacińska i bizantyjska.
- Wyprawa Chrobrego na Kijów to jeden z pierwszych rozdziałów wspólnej historii Polaków i Ukraińców.

Źródła i literatura

1. Gall Anonim, „Kronika polska” (pocz. XII w.).
2. Thietmar z Merseburga, „Kronika” (pocz. XI w.).
3. Relacja Ibrahima ibn Jakuba o państwie Mieszka (ok. 965).
4. Gerard Labuda, „Mieszko I”, Wrocław 2002.
5. Henryk Samsonowicz, „Historia Polski do roku 1795”.
6. Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy — materiały edukacyjne.

Dziękuję za uwagę

Od chrztu Mieszka I zaczyna się tysiącletnia historia państwa polskiego.

Dmytro Bilash · Stowarzyszenie Polaków w Humaniu „Ognisko”